

TROŠKOVI

Pojam. Klasifikacija troškova.
Kalkulacija troškova.

doc. dr Matea Zlatković Radaković

UTROŠCI I TROŠKOVI

- Troškovi su *proizvod utošaka faktora proizvodnje i njihovih cijena po jedinici utroška*
- Utrošci faktora proizvodnje su oblik *trošenja u naturalnom vidu*
- Utrošci su fizički iskazane količine faktora proizvodnje koje se troše u procesu proizvodnje
- Troškovi predstavljaju vrijednosti iskaz trošenja faktora proizvodnje

PODELA TROŠKOVA PREMA FAKTORIMA PROIZVODNJE

- Troškovi materijala – cjenovni izraz utroška materijala (**osnovnog, pomoćnog, energije, režijskog**)
- Troškovi sredstava za rad (amortizacija) - dio vrijednosti sredstava za rad koji se uračunava u cijenu koštanja i utvrđuje se na osnovu pretpostavljenog vijeka upotrebe ili broja proizvoda u čijoj proizvodnji učestvuje (**troškovi tekućeg i investicionog održavanja i troškovi sitnog inventara i alata**)
- Troškovi radne snage – **nadoknade za izvršeni rad, naknade za odsustvovanje sa posla, porezi i doprinosi za socijalno i zdravstveno osiguranje radnika**

PODJELA TROŠKOVA PREMA MJESTIMA NASTANKA

- Troškovi izrade – nastaju na mjestima izrade i nazivaju se i proizvodni troškovi (*troškovi osnovnog materijala, pomoćnog materijala, pogonske energije, radne snage na poslovima izrade, na pomoćnim poslovima u proizvodnji, troškovi sredstava za rad kod funkcionalne amortizacije*)
- Režijski troškovi- ostali troškovi (*rukovodeća mjesta u proizvodnji, sva izvršna i rukovodeća mjesta izvan proizvodnje*)

PODJELA TROŠKOVA PREMA VEZANOSTI ZA NOSIOCE

- Pojedinačni troškovi - nastaju u vezi sa izradom određenog proizvoda ili pružanja usluge (*troškovi osnovnog materijala i radne snage na poslovima izrade*)
- Zajednički (opšti) troškovi – nastaju zajedničkim trošenjem faktora proizvodnje i oni su zajednički za sve proizvode koji su proizvedeni u određenom periodu i na određenom mjestu (*troškovi režijskog materijala, troškovi radne snage na režijskim poslovima itd.*)

PODJELA TROŠKOVA PREMA NAČINU PRENOŠENJA NA NOSIOCE

- Direktni troškovi – mogu se direktno ili neposredno prenijeti na nosioce (*troškovi osnovnog, pomoćnog materijala, radne snage na poslovima izrade*)
- Indirektni troškovi - ne mogu se direktno vezati za nosioce, već posredno prema određenom kriterijumu raspoređivanja (*troškovi materijala na pripremno-završnim poslovima, troškovi radne snage na režijskim poslovima i sl.*)
- Cijena koštanja proizvoda – zbir direktnih i indirektnih troškova

PODJELA TROŠKOVA - ZAVISNOST OD OBIMA PROIZVODNJE

- Fiksni troškovi
- Varijabilni troškovi
- Relativno-fiksni troškovi
- Kratak rok
- Dugi rok

DODATNI, NEOTKLONJIVI I OPORTUNITETNI TROŠKOVI

- Dodatni troškovi – promjena ukupnih troškova, zbog promjene plana aktivnosti
- Neotklonjivi troškovi – troškovi koji su nastali kao rezultat prethodnih poslovnih odluka (ne utiču na odluke)
- Oportunitetni troškovi – žrtvovana korist zbog neprihvatanja sljedeće najbolje alternative istog rizika
- Oportunitetni troškovi – naglašavaju razliku između računovodstvenih i ekonomskih troškova

KALKULACIJA TROŠKOVA

- Kalkulacija troškova se dijeli prema:
 - Vremenu izrade
 - Načinu izrade
- Prema vremenu izrade kalkulacija može da bude:
 - Prethodna ili planska
 - Međukalkulacija
 - Naknadna ili stvarna
- Prema načinu izrade (metodu raspoređivanja troškova na nosioce) kalkulacija može da bude:
 - Divizionna kalkulacija
 - Kalkulacija ekvivalentnih brojeva
 - Kalkulacija vezanih proizvoda
 - Dodatna kalkulacija

DIVIZIONA KALKULACIJA

- Primjenjuje se za raspoređivanje troškova na **homogene** proizvode
- Utvrđuju se **ukupni troškovi** na određenom **mjestu troškova** (pogon, sektor, služba) i **dijele se sa ukupnom količinom proizvoda** koja je proizvedena **na tom mjestu** troškova

KALKULACIJA EKVIVALENTNIH BROJEVA

- Primjenjuje se za raspoređivanje **indirektnih** troškova kada se proizvodi više **srodnih** proizvoda
- Za pojedine proizvode se utvrđuju koeficijenti (normativ rada , mašina)
- Množenjem količine proizvoda i utvrđenih koeficijenata dobijaju se **ekvivalentni brojevi** (obim proizvodnje u uslovnim jedinicama)
- Dijeljenjem indirektnih troškova sa zbirom uslovnih jedinica utvrđuje se visina indirektnih troškova po jedinici uslovnog obima
- Ovaj iznos se množi sa odgovarajućim koeficijentom da bi se dobio iznos indirektnih troškova po jedinici stvarnog obima proizvodnje

KALKULACIJA VEZANIH PROIZVODA

- Koristi se za raspoređivanje troškova na proizvode koji nastaju u **jedinstvenom tehnološkom postupku**
- Osnovni proizvod i sporedni proizvodi
- Problem raspoređivanja zajedničkih troškova na nosioce i problem raspoređivanja troškova osnovnog materijala na proizvode
- Utvrđuje se iznos **ukupnih troškova i oduzima se procijenjena vrijednost sporednih proizvoda** (njihova očekivana prodajna cijena)
- Preostali iznos troškova se dijeli sa proizvedenom količinom osnovnog proizvoda
- Nedostatak - promjena prodajne cijene sporednih proizvoda

DODATNA KALKULACIJA

- Koristi se za raspoređivanje **indirektnih** troškova na **heterogene** proizvode
- Indirektni troškovi se raspoređuju na nosioce po određenom **ključu** (odnos ukupnih indirektnih troškova i zbira ukupnih direktnih troškova ili samo jedne vrste direktnih troškova)
- Cijena koštanja jedinice proizvoda se dobija dodavanjem indirektnih troškova direktnim troškovima i njihovim dijeljenjem sa brojem jedinica proizvoda

HVALA NA PAŽNJI!

